

در بحران زندگی می‌کنیم و در پیشگیری حوادث در جا می‌زنیم

دولت برای پسا بحران‌های شهری برنامه‌ای ندارد

سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» تدوین می‌شود

تصاویر تزلشتنی است

اساتید صاحب‌نظر حوزه‌های بحران و حوادث معتقدند که نمی‌شود خطر را از بین برد ولی می‌توان یاد در نظر گرفتن تمهیدات قبل از بحران و بعد از حادثه از میزان خسارت‌های جانی و مالی آن کم کرد. متأسفانه در کشور ما که هر لحظه آ‌یستن حوادث است نه تنها برای بحران بلکه برای حین و بعد از آن هم کاری انجام نشده است و تجربه برای‌های گذشته همچون زلزله بم و سایر بحران‌ها مؤید آن است که دولت به عنوان دستگاه حاکمیت تاکنون کاری پسا بحران‌ها آن هم در حوزه شهری کاری انجام نداده است و برنامه مدونی هم ندارد. این ضعف در سال‌های متمادی سبب شده است تا همواره ناراضیانی در بعد از بحران‌ها سال‌ها دامن افراد آسیب‌دیده را بگیرد و آرامش و آسایش آنان را سلب کند. بر این اساس شهرداری تهران به‌رغم مسائل و مشکلات موجود با پرگزارای نشست‌های کارشناسی درصدد تهیه سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» برآمده است. بر این اساس به دلیل اهمیت موضوع و در حالی که ساختار مدیریت بحران در پیچ و خم بوروکراسی اداری بیسن دولت و مجلس در رفت و آمد است تا شکل منسجمی به خود بگیرد به این موضوع و اظهارنظر کارشناسان صاحب تخصص در ذیل پرداخته‌ایم تا شاید در بحران‌های پیش‌رو مرهمی باشد برای کاهش آلام حادثه‌دیدگان از بُعد انسانی و تقویت جایگاه این سندگان بعدی.

■ ■ ■ ■

■ **آماده‌سازی شهر برای مقابله با پدیده بحران**

در حقیقت حفظ جان و مال انسان‌ها، حفظ استمرار و خدمت‌دهی دستگاه‌ها، دستگاه‌ها و ساختار‌ها، افزایش عمر مفید سیستم‌ها، سازه‌ها و تجهیزات، پایدارسازی زیرساخت‌های سایرید؟ پایدارسازی زیرساخت‌های شهری، جلوگیری از بحران‌های ناثویه، حفظ قدرت اداره مردم، تأمین نیازهای اساسی مردم،مدینن روح آرامش در جامعه، مدیریت صحنه، جابه‌جایی، تخلیه و اسکان مردم از جمله اقدامات مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

■ **شهر من**
بیژن سورانی

کن و سولقان پهبشت پایتخت‌نشینان است

تنفس‌گاه غربی پایتخت نیاز به مراقبت ویژه دارد

باغات کن و سولقان علاوه بر اینکه تنفس‌گاه غرب پایتخت به‌شمار می‌رود به دلیل موقعیت جغرافیایی جزو مناطق نفریجگاهی شهر تهران نیز به حساب می‌آیند که می‌توان با کمی سرمایه‌گذاری و آماده‌سازی بیشتر لازم و استفاده از ظرفیت‌های موجود به عنوان قطب گردشگری طبیعی تهران می‌توان جوخ رونق اقتصادی شهر را نیز به گردش در آورد. از گذشته‌های دور مناطق خوش آب و هوای پایتخت مورد استقبال شهروندان بوده و در این میان کن و سولقان با داشتن باغات میوه‌های فصلی همچون گردو، گیلاس و تکه‌دانه، شاه‌توت، آلبالو، خرمالو و سایر میوه‌ها و به دلیل وجود فضاهای بکر طبیعی و باغات فراوان و آب‌های فصلی محلی برای آرامش و آسایش شهروندان است. در حال حاضر که شهر تهران در تمامی جهات جغرافیایی گسترش یافته است محدوده‌های شهری به این مناطق بکر و خوش آب و هوا نزدیک‌تر شده است و می‌توان با کمترین تأیست ساعت‌راندگی خود را به فضای دلشاد و طبیعی رساند و این بودن در آنجا لذت‌برد ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل همواره این مناطق که اکثر در قدیم دارای بافت سنتی بوده‌از سایر مکان‌ها متمایز کرده است. منطقه غرب به خصوص کن و سولقان به دلیل کوهپایه بودن و رودخانه‌های آن و وجود انبوه باغات میوه از گردن زمین خورانی تا حدودی در امان مانده است و در این مکان کمتر ویلای شخصی دیده می‌شود. اهالی محله کن بیشتر به کار باغداری مشغول هستند و معمولاً محصولات آنان به دلیل شرایط جغرافیایی جزو بهترین محصولات فصل به حساب می‌آید. شاه‌توت کن که خواص بسیار درمانی آن در طب سنتی زیانزد عام و خاص است مختص منطقه کن و سولقان است. درختی که رشد آن کند ولی در گذر زمان باردهی آن بسیار زیاد است. ابوالمفضل عابدی باغداری که سال‌هاست روی گونه‌های گیاهی در این منطقه کار کرده است و در روستای کنار علیاسکن است می‌گوید: گردو، گیلاس، آلبالو، خرمالو و شاه توت کن جزو محصولات اصلی کشاورزی این منطقه است. تا گذشته تاکنون بیشتر شاه‌توت تولیدی در باغات این منطقه پرورش و عرضه می‌شود.

وی می‌افزاید: ۸۰ درصد شاه‌توت بازار که کاربردهای بسیاری دارد در منطقه کن و سولقان و روستاهای اطراف تولید و عرضه می‌شود. در ختان شاه‌توت تا ۴۰ تا ۵۰ ساله این منطقه نماد زندگی و آرامش و سلامت منطقه از آفات شهرنشینی است. وی می‌گوید: با رسیدگی جهات کشاورزی و همت اهالی، هنوز هم شاه‌توت کن و سولقان زیانزد است. وی با اشاره به اینکه روستای آنها دارای ۱۲۰۰ سکنه و ۱۲ کیلومتری

ایران ششهر

ایرانشهر ۸۸۹۸۴۷۱

خود را نابود شده می‌بینند، بلکه بخشی از خاطرات خویش را نیز ویران شده می‌یابند.

■ **تهیه‌اطلس پهنه‌های گسلی تهران**

فاطمه صالح معاون پیشگیری و کاهش خطر پذیری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران با بیان اقدامات راهبردی و پیشگیرانه این سازمان می‌گوید:انجام مطالعات و به روز رسانی ریز پهنه‌بندی لرزه‌ای شهر تهران،انجام مطالعات طرح جامع کاهش خطرپذیری لرزه‌ای و مدیریت بحران شهر تهران، ارتقای سیستم واکنش اضطراری در ۲۲ ساعت اول پس از وقوع زلزله در تهران و ظرفیت‌سازی جهت کاهش خطرپذیری لرزه‌ای و مدیریت بحران شهر تهران از جمله اقداماتی است که در این خصوص صورت گرفته است.

وی با اشاره به تهیه «اطلس اماکن و تأسیسات واقع در پهنه‌های گسلی شهر تهران» می‌افزاید:این اطلس شامل ۲۰۶ نشیت نقشه به انضمام جدول توصیفی مربوط به هر نقشه است و دربرگیرنده حدود ۱۰۰ لایه اطلاعاتی شامل تمامی اماکن و مراکز اداری، تجاری، امنیتی، عمومی، امنادی، خدماتی، تفریحی و شربان‌های مختلف است.

وی با اشاره به تهیه «اطلس اماکن و تأسیسات واقع در پهنه‌های گسلی شهر تهران» می‌افزاید:این اطلس شامل ۲۰۶ نشیت نقشه به انضمام جدول توصیفی مربوط به هر نقشه است و دربرگیرنده حدود ۱۰۰ لایه اطلاعاتی شامل تمامی اماکن و مراکز اداری، تجاری، امنیتی، عمومی، امنادی، خدماتی، تفریحی و شربان‌های مختلف است.
سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که مهمی‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.

توجه فرمادی با تأکید بر اینکه هرچه برنامه‌ریزی‌های پیشگیرانه، جلسه، استفاده از نظرات راهبردی متخصصان علمی و اساتید مدیریت بحران برای کسب تگاهی جامع و دقیق در تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که می‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.

■ **تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران»**
قائم‌مقام معاونت شهرسازی و معماری هدف‌از تشکیل این جلسه، استفاده از نظرات راهبردی متخصصان علمی و اساتید مدیریت بحران برای کسب تگاهی جامع و دقیق در تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که می‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.
توجه فرمادی با تأکید بر اینکه هرچه برنامه‌ریزی‌های پیشگیرانه، جلسه، استفاده از نظرات راهبردی متخصصان علمی و اساتید مدیریت بحران برای کسب تگاهی جامع و دقیق در تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که می‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.

توجه فرمادی با تأکید بر اینکه هرچه برنامه‌ریزی‌های پیشگیرانه، جلسه، استفاده از نظرات راهبردی متخصصان علمی و اساتید مدیریت بحران برای کسب تگاهی جامع و دقیق در تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که می‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.
توجه فرمادی با تأکید بر اینکه هرچه برنامه‌ریزی‌های پیشگیرانه، جلسه، استفاده از نظرات راهبردی متخصصان علمی و اساتید مدیریت بحران برای کسب تگاهی جامع و دقیق در تدوین سند جامع «مدیریت بازسازی تهران پس از وقوع زلزله» عنوان می‌کند که می‌تواند هنگام بروز بحران و متناسب و منطبق با شرایط بحران، سریع‌ابه مرحله اجراآرد.

توجه فرمادی با تأکید بر اینکه اصلی‌ترین کاری که در این خصوص باید صورت گیرد،مدیریت واحد و جلب مشارکت همگانی است، تأکید بر این است، که با تعیین جایگاه و شفاف‌سازی وظایف و مسئولیت‌های دولت، بخش خصوصی، تشککل‌های مردم‌نهاد و عموم مردم، باید همه اقشار مردم در این خصوص احساس مسئولیت کنند و پاسخگو باشند و افراد و دستگاه‌های مختلف از قیلقبش خود را در سناریوی بزرگ ارتباطات بحران بشناسندو بر اساس آن نقش خود را ایفا کنند.

تولید مثل این حشره‌زین کمتر و طبیعی بود.اما حلال‌در مناطق گرم‌ترین حشره‌بیشتر فرصت رشد پیدا کرده است و گاه‌فرا پر می‌کند.

وی راهکار مبارزه با آن را مراقبت کشاورزی از سوی کارشناسان و استفاده از چسب ویژه (زرد رنگ) حشره‌گیر می‌داند که باید از همین حالا برای مبارزه با آن اقدامات لازم را به عمل آورد.

این باغدار منطقه کن با گرزی مجدد به محصولات منطقه کن و سولقان می‌گوید: به دلیل اهمیت و خواص بالای شاه‌توت قرار است در چند ماه آینده اولین جشنواره شاه‌توت در منطقه کن با حضور باغداران و اهالی برگزار شود تا این میوه با خواص درمانی و خوراکی بالا به همگان شناسانده شود.
عابدینی همچنین اقدامات شورا و شهرداری پایتخت و همچنین جهاد کشاورزی در حفظ باغات منطقه را بسیار مؤثر می‌داند و درخواست می‌کند که همه باغات و اراضی منطقه کن به صورت طبیعی برای تأمین شهروندان تهران و نسل آینده حفظ شود و این را یک وظیفه‌های انسانی و ملی می‌داند که هیچ سرمایه‌های با ارزش‌تر از تفکر برای حفظ باغات و حفظ فضای زیست شهری با حفظ فضای سبز نیست.

از شهر

با شناسایی ۲۵۰۰ نقطه تاریخی و میراثی تهران

احیای میراث فرهنگی به پایتخت جان می‌دهد

■ **مجتبی شاکری***

یکی از دغدغه‌های جدی شورای اسلامی شهر تهران در دوره چهارم، جست‌وجوی راهی برای ورود مؤثر و در عین حال کم‌هزینه شهرداری تهران به احیا و حفاظت از میراث فرهنگی بوده است.
آمار شناسایی بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ نقطه تاریخی و میراثی در پایتخت آن هم در شرایطی که تنها ۵۰۰ نقطه از این تعداد به شکل رسمی در فهرست آثار میراثی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ثبت رسیده است، اهمیت دغدغه‌مندی در قبال میراث فرهنگی را بیشتر می‌کند.
با این حال نه شهرداری تهران و نه سازمان دولتی متولی امر، بودجه و منابع مالی کافی برای تملک ابنیه تاریخی ندارد. اما چندی پیش یک نمونه موفق از احیای میراث تاریخی شهر در قالب بازسازی خانه مرحوم شهید مدرس و تبدیل آن به «خانه موزه» با مشارکت و تولی‌گری بخش خصوصی در تهران رخ داده است که می‌تواند به منزله یک نمونه موفق مورد مطالعه قرار گیرد و از این تجربه در دیگر نقاط شهر نیز استفاده شود.
طی بازدید اخیر خود از این خانه موزه که به دعوت مسئولان این مجموعه در محله سرچشمه تهران صورت گرفت، شاهد بازسازی بنای فرسوده این خانه با هزینه بی‌برخ بودم.
در قالب این بازسازی فضایی مفرح با حفظ المان‌های مربوط به عمارت‌های تاریخی خاص یک سده قبل و مبتنی بر سبک معماری دوره قاجار ایجاد شده است که در عین پیوند بازدیدکنندگان با گذشته و یادآوری یاد مری شهید مدرس که نمودی عینی از ایستادگی در برابر زیاده‌خواهی‌های دیکتاتوری رضا خان است در خانه ملت، حس طراوت را نیز به آنها القا می‌کند.

این مدل ورود به احیای ابنیه و آثار تاریخی با محوریت عبرت‌آموزی و تولید محتوا برای افزایش اطلاعات تاریخی مخاطبان، روش سنجیده‌ای است که می‌تواند در دیگر نقاط تهران که به منزله گنجینه‌های مملو از آثار و اماکن میراثی است، مورد استفاده قرار گیرد.
به ویژه از این جهت که تأمین مالی و بهربرداری از این پروژه با اعتماد به بخش خصوصی سپرده شده است.
در واقع یک سرمایه‌گذار بخش خصوصی خانه شهید مدرس را از مالک قسلی خریداری و با علاقه‌مندی و سلیقه بازسازی کرده است.
در گام بعدی بهره‌برداری از این بنا نیز علاوه بر اینکه در قالب بازدید گر دشگران داخلی و خارجی صورت می‌گیرد، به عنوان کرسی آموزش قرآن برای بانوان و آقایان نیز عملیاتی شده است.
استفاده از چنین الگویی بر مبنای مشارکت دادن بخش خصوصی و در عین حال راهبری شهرداری و سازمان میراث فرهنگی می‌تواند شرایط ورود نسل جدید به اماکن میراثی را بیش از پیش فراهم و شرایط سهلی برای مطالعه شخصیت‌های مؤثر تاریخی ایجاد کند.
هر چند ثمربخش بودن تمسک به این روش‌ها نیز مستلزم تهیه سند بالادستی در زمینه حفظ میراث فرهنگی شهر و تعیین تکلیف دستگاه‌های مختلف در قالب آن سند است.

■ **رئیس کمیته فرهنگی شورای اسلامی شهر تهران**

بازگشت پسماندهای عمرانی به چرخه نوسازی شهری

■ **رضا بابایی***

امروزه با افزایش بی‌رویه جمعیت شهر تهران و گسترش ساخت و سازهای عمرانی و ساختمانی، همچنین تخریب و مرمت ساختمان‌ها، میزان پسماندهای ساختمانی و عمرانی به نحو چشمگیری در حال افزایش است. وجود پسماندهای ساختمانی و عمرانی، معضلات زیادی را از جمله آلودگی‌های زیست محیطی، بدمنتظری فضای شهر، مرگ و میر افراد در اثر برخورد اتومبیل‌ها با نخاله‌های موجود در معابر به ویژه در تاریکی شب را نیز باید به مسائل قبلی افزود.

■ **وضعیت پسماندهای عمرانی در ایران**

تولید پسماندهای عمرانی در ایران به خصوص در مقایسه با کشورهای توسعه یافته، بسیار بالاتر از دیگر کشورهاست. گفته می‌شود روزانه ۵۰ هزار تن در شرایط رکود فعلی، نخاله و پسماندهای عمرانی داریم که اگر شرایط عمرانی در کشور جدی‌تر شود این عدد به بیش از ۱۰۰ هزار تن در روز نیز خواهد رسید. به عنوان مثال در ایران میزان مصرف فولاد در سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۰۹ در بخش ساخت و ساز حدود ۲۵۸۲۵۶۹ تن تخمین زده شده است که نرخ رشد آن در سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ حدود ۷۲/۱ درصد می‌باشد. همچنین میزان مصرف سیمان در همان دوره معادل ۸۲۴۸۸۲ تن اعلام شده که نرخ رشدی معادل ۸/۱۴ درصد داشته است.
در ایران منابع طبیعی برای پاسخگویی به تقاضای مصالح ساختمانی در حد متوسط است. این واقعیت باعث کاهش انگیزه به تقاضای مصالح ساختمانی در طریق بازیافت است. به عنوان مثال مناطق زیادی در ایران تحت پوشش خاک آبرفتی است که منبع اصلی برای شن و ماسه است و این موضوع سبب کاهش تمایل به بازیافت دورریزهای بتنی است.

اطلاعات مربوط به دورریزهای ساخت و ساز و تخریب با توجه به اهمیت این بحران هنوز هم بسیار کم است. با توجه به محدودیت منابع طبیعی و حفظ سرمایه‌های ملی برای نسل‌های آینده و همچنین حفظ محیط زیست، مدیریت دورریزهای ساختمانی اهمیت و ضرورت دارد زیرا با داشتن مدیریت صحیح و برنامه کارآمد و کاهش حجم دورریزهای ساختمانی نه تنها از هدر رفتن منابع طبیعی و سرمایه‌های ملی جلوگیری می‌شود بلکه هزینه‌های اضافی و جانبی نیز کمتر شده و به لحاظ اقتصادی سودمند است.

■ **بازیافت پسماندهای عمرانی**

روزانه ۵۰ هزار تن پسماند عمرانی در سطح کشور تولید می‌شود که اگر شرایط عمرانی در کشور جدی‌تر شود این عدد به بیش از ۱۰۰ هزار تن در روز می‌رسد. سال گذشته اولین مجموعه و مرکز پسماندهای عمرانی بر اساس ماده ۵۰ قانون و ماده ۴ مدیریت پسماندها و ماده ۱۷ مصوبه سال ۹۰ شورای شهر تهران و با مشارکت بخش خصوصی احداث شد. این مجتمع از سالال ۸۸ که تخلیه و انتقال پسماند خانگی به اینجا تعطیل شد محل دیو و ذخیره‌سازی پسماندهای ساختمانی شده بود و ۵۰۴ هکتار، ۲۸ سال است که بالغ بر چند هزار دستگاه وسیله نقلیه این پسماندها را به اینجا منتقل می‌کنند. ۱۰۰ درصد سرمایه‌گذاری بر هفده بخش خصوصی است و در زمینی به مساحت ۱۰ هکتار قرار است روزانه ۳ هزار و ۳۰۰ مصالح ساختمانی بازیافت شود.از جمله محصولات این کارخانه می‌توان کفیوش، سنگ‌گرفش، آجرهای توخالی و قطعات جدول خیابانی را اشاره کرد.

■ **کاهش هزینه‌های ساخت و ساز با بازیافت عمرانی**

اهمیت بازیافت پسماندهای ساختمانی و عمرانی از آن نظر اهمیتیش بیشتر می‌شود که بدانیم حجم آنها ۷ برابر حجم پسماندهای خانگی است و بازیافت این پسماندها در ابعاد مختلفی می‌تواند تأثیرات زیاد و مفیدی داشته باشد از جمله اینکه با توجه به کاربری مواد بازیافتی در پسماندهای عمرانی به چرخه ساخت و ساز، بازیافت پسماندهای عمرانی موجب کاهش هزینه ساخت و ساز می‌شود. با توجه به تخریب بالای پسماندهای عمرانی در فضای سبز و محیط زیست، بازیافت آنها از تخریب محیط زیست جلوگیری می‌کند.
روزانه در شهر تهران حدود ۵۰ هزار تن پسماندهای ساختمانی و عمرانی تولید می‌شود که این مقدار حدود ۷ برابر پسماندهای خانگی و سبب تردد بیش از ۴۵۰۰ دستگاه کامیون در طول ۲۴ ساعت شبانه‌روز در شهر می‌گردد. بازیافت این حجم از پسماند فقط در تهران، بار دریانی و خوراکی بالا به همگان شناسانده شود.
عابدینی همچنین اقدامات شورا و شهرداری پایتخت و همچنین جهاد کشاورزی در حفظ باغات منطقه را بسیار مؤثر می‌داند و درخواست می‌کند که همه باغات و اراضی منطقه کن به صورت طبیعی برای تأمین شهروندان تهران و نسل آینده حفظ شود و این را یک وظیفه‌های انسانی و ملی می‌داند که هیچ سرمایه‌های با ارزش‌تر از تفکر برای حفظ باغات و حفظ فضای زیست شهری با حفظ فضای سبز نیست.

■ **کارشناس عمران**